

Karol Piękoś

Państwo Islamskie jako organizacja zagrażająca podstawowym prawom człowieka

Streszczenie

Państwo Islamskie w ostatnich latach stało się najbardziej znaną organizacją terrorystyczną na świecie. Wpływy ISIS spowodowały, że skala generowanych zagrożeń, była bardzo duża. Dynamiczny rozwój organizacji przyczyniał się do tego, że Państwo Islamskie w regionie Bliskiego Wschodu odgrywało istotną rolę. Utrzymanie zdobytej władzy na podbitych terenach nie byłoby jednak możliwe, bez stosowania brutalnych metod. Bojownicy ISIS uciekali się do praktyk, rażąco naruszających prawa człowieka. Precyzyjne określenie skali tego zjawiska, jest trudne do oszacowania. Wiadomo jednak, że działalność ISIS wywarła wpływ na sytuację milionów ludzi z regionu Bliskiego Wschodu, ale i całego świata.

Wstęp

Funkcjonowanie tzw. Państwa Islamskiego (ISIS) jest kwestią, która może być badana i opisywana z różnych stron. Działalność tej terrorystycznej organizacji jest obserwowana przez; państwa, media oraz ośrodki analityczne na całym świecie. Celem niniejszego artykułu, jest zbadanie przypadków naruszeń praw człowieka przez Państwo Islamskie. W tym miejscu należy się zastanowić nad tym, w jaki sposób ISIS narusza prawa człowieka oraz jak duża jest skala tego zjawiska.

Geneza Państwa Islamskiego

Powstanie ISIS nie byłoby możliwe bez zaistnienia określonych warunków. Wkroczenie na teren Iraku obcych wojsk w 2003 roku oraz obalenie rządzącej wówczas partii Baas z Saddamem Husajnem na czele doprowadziło do chaosu i bezprawia. W tym czasie doszło m. in. do zbrojnego powstania sunnitów, którzy w Iraku stanowią mniejszość, zaś za czasów rządów Saddama Husajna byli uprzywilejowani oraz stanowili fundament dyktatury partii Baas. Amerykańska interwencja zbrojna budziła niepokój wśród sunnitów. Obawiali się oni marginalizacji ekonomicznej oraz politycznej, a także odwetu ze strony dominujących szyitów. Rządy okupacyjne oraz decyzje władz, które reprezentowały siły koalicji spowodowały, że sunnici czuli się upokorzeni, co doprowadziło do ich zbrojnego oporu. Charakter ruchu oporu, jak i jego struktura ulegały ewolucji. Początkowo celem działań było zakończenie okupacji oraz powstrzymanie procesów polityczno-ekonomicznych negatywnie wpływających na pozycję wspólnoty sunnickiej etniczno-religijnej. Bo-

jownicy stosowali wówczas formę walki partyzanckiej, np. stosowali samochody pułapki, ostrzeliwali wojska, niszczyli infrastrukturę¹.

Chwilowe załagodzenie sytuacji nie gwarantowało trwałego pokoju, zaś prowadzony dialog pomiędzy sunitami i szyitami był trudny, bowiem wymagał kompromisów z obu stron. W ramach pojednania narodowego zapoczątkowano jednocześnie wszystkich grup etniczno-religijnych w kraju wokół idei państwowej, której fundamentem były wspólne cele oraz wartości. Osłabienie salafickich bojówek stworzyło przestrzeń dla tego typu przedsięwzięć. Strategia Surge przynosiła oczekiwane efekty, jednak brak trwałego fundamentu dla tych działań powodował, że poprawa sytuacji miała charakter tymczasowy. Utrzymanie trwałego pokoju było w dużej mierze uzależnione od postawy irackich elit politycznych. Stany Zjednoczone Ameryki od 2010 roku stopniowo wycofywały swoje wojska. Zakończenie działań żołnierzy USA na terenie Iraku nastąpiło w 2011 roku.

Nuri al-Maliki, który był premierem od 2006 roku umacniał w Iraku władzę, jednak nie przeprowadzał kluczowych reform gospodarczych, co powodowało niezadowolenie społeczne. W dalszym ciągu al-Maliki dawał sunitom powody do oporu poprzez swoją politykę, która miała na celu ich marginalizację oraz prześladowanie polityków reprezentujących ich interesy. Na przełomie 2012 i 2013 roku w Iraku doszło do licznych protestów antyrządowych. Wystąpienia miały największe nasilenie w Faludży, Mosulu oraz Bagdadzie. Większość protestów została stłumiona przez siły bezpieczeństwa. Demonstranci domagali się dymisji al-Malikiego oraz przeprowadzenia reform gospodarczych i politycznych. Irak w wyniku braku dialogu pogrążył się w chaosie. Wzrastała liczba ofiar, zaś wewnętrzne podziały ulegały pogłębieniu. Pozwoliło to ekstremistom na odzyskanie utraconych wpływów². Nuri al-Maliki wraz z sojusznikami sprzeciw wobec protestów, argumentował jako działania chroniące Irak przed podziałem. Doprowadziło to, do zaostrzenia podziałów pomiędzy protestującymi, a urzędnikami w Bagdadzie. Popierające rząd sunnickie grupy potępiły protesty, jako działania sprzeczne z narodowym interesem³.

Liczne teorie zakładają, że za powstanie ISIS odpowiedzialne są USA oraz Arabia Saudyjska. Zgodnie z tą wersją wydarzeń, bojówki islamskie miały być wykorzystane do obalenia al-Asada, który blokował budowę katarskiego rurociągu do Europy. Według reportera śledczego Nafeeza Ahmeda, państwa dążące do obalenia al-Asada, były świadome, że wspieranie grup terrorystycznych może doprowadzić do powstania ISIS⁴.

¹ M. Karczewski, *Od surge do państwa islamskiego. Przyczyny i uwarunkowania destabilizacji Iraku po 2011 roku*, „Przegląd Strategiczny” 2015, nr 8, s. 195.

² Tamże, s. 202, 204.

³ International Crisis Group, *Make or Break: Iraq's Sunnis and the State, Middle East Report N°144*, s. 30.

⁴ [b.a.], *Odtajniony amerykański raport ujawnia, iż Pentagon „stworzył” ISIS jako „narzędzie” do obalenia prezydenta Syrii*, http://www.prisonplanet.pl/polityka/odtajniony_amerykaski_p2095093578, odczyt z dn. 30.12.2017.

Z powstaniem ISIS łączony jest Abu Musab az-Zarkawi, który w latach osiemdziesiątych brał udział w wojnie w Afganistanie. Został on przeszkolony przez CIA, co pozwoliło prowadzić mu skuteczną walkę ze Związkiem Radzieckim. W trakcie wojny w Afganistanie poznał Osamę bin Ladena, który miał przyczynić się do duchowego odrodzenia Zarkawiego. Po wojnie w Afganistanie powrócił do Jordanii, gdzie skazano go na 7 lat pozbawienia wolności za próbę obalenia monarchii, która miała być początkiem utworzenia Kalifatu. W 1999 roku wytoczono mu kolejny proces za zamach na amerykańskich i izraelskich turystów. W wyniku procesu skazano go na karę śmierci. Zarkawi zdołał się ukryć w Europie, a w 2001 roku przedostał się do Iraku. Prowadził tam działalność terrorystyczną, głównie przeciwko szyitom. Zarkawi został przywódcą organizacji Dżama'at at-Tauhid wa-al-Dżihad, która była odłamem Al-Kaidy. Dla islamskich fanatyków stał się bohaterem za sprawą walk z wojskami USA w mieście Faludża w 2004 roku. Utworzona przez niego organizacja prowadziła brutalną walkę w Iraku, głównie wykorzystując w tym celu samobójcze zamachy terrorystyczne. Zarkawi zginął w wyniku nalotu przeprowadzonego przez wojska USA w 2006 roku. Jego następcą został Abu Abd Allah ar-Raszid al-Baghdadi, który zmienił nazwę organizacji na Islamskie Państwo w Iraku. Organizacja w 2009 roku została prawie rozbita, a w kwietniu 2010 roku zginął jej przywódca. Na jej czele stanął wówczas Abu Bakr al-Baghdadi, który wykorzystał chaos panujący na Bliskim Wschodzie w wyniku Arabskiej Wiosny⁵.

Przyczyny powstania oraz działalność Państwa Islamskiego

Wśród przyczyn powstania Państwa Islamskiego wymienia się następujące czynniki:

- destabilizację Bliskiego Wschodu, głównie za sprawą obalenia Saddama Husajna,
- zaniechania ze strony władz USA, które nie doprowadziły do skutku planu zrównoważenia wpływów i podziału władzy pomiędzy Szytów i Sunnitów w Iraku,
- rządy al-Malika, które doprowadziły do niepokojów społecznych i podziałów,
- pozostawienie przez USA na terytorium Iraku dużej ilości broni, która później trafiła w ręce terrorystów,
- sytuację wewnętrzną w Syrii związaną z arabską wiosną,
- zlekceważenie przez USA i inne mocarstwa potencjału ISIS,
- długotrwały brak zaangażowania państw sąsiadujących z Syrią i Irakiem w rozwiązanie problemu ISIS oraz liczne przypadki wspierania ISIS,
- skuteczne działania bojowników Państwa Islamskiego, które doprowadziły do rozwoju organizacji⁶.

⁵ M. Siekański, *Historia Państwa Islamskiego w pigułce*, <http://pl.blastingnews.com/swiat/2015/06/historia-panstwa-islamskiego-w-pigulce-00457639.html>, odczyt z dn. 30.12.2017.

⁶ S. Wojciechowski, *Fenomen „państwa islamskiego” i jego źródła*, „Przegląd Strategiczny” 2016, nr 9, s. 145.

ISIS dążyło do przejęcia kontroli nie tylko nad terytoriami Iraku, ale i Syrii. Tocząca się w tym kraju wojna domowa stwarzała ekstremistom szansę rozszerzania swoich wpływów. ISIS podjęło walkę przeciwko rządowi Baszara al-Asada w Syrii. Celem ekstremistów było obalenie rządzącego od 2000 roku al-Asada, a następnie utworzenie kalifatu islamskiego w Syrii. Przyjęta przez islamistów strategia spowodowała, że bojownicy tej organizacji walczyli nie tylko przeciwko al-Asadowi, ale i Wolnej Armii Syrii, która dążyła do obalenia jego rządów. Ekstremiści toczyli również walkę z Kurdami oraz wypowiedzieli wojnę wszystkim chrześcijanom mieszkającym w Syrii⁷.

W 2014 roku ISIS prowadziło zaciętą walkę z Wolną Armią Syrii, która była sprzymierzona z Frontem Islamskim oraz odnogą Al-Kaidy w Syrii – Dżabhatan-Nusra. Ważną datą jest 29 czerwca 2014 roku, kiedy to ISIS ogłosiło utworzenie kalifatu na obszarze przez nie kontrolowanym. Przywódcą został Abu Bakr al-Baghdadi, zaś kalifat przyjął nazwę Państwo Islamskie. Pomimo posiadania przez ISIS wojska, terytorium, banku oraz administracji, nie zostało ono uznane za państwo przez inne kraje. Terytorium ISIS w 2014 roku rozciągało się od przedmieść Aleppo na zachodzie, po Mosul znajdujący się na południowych wschodzie i Tikrit na południu Iraku. Pod kontrolą ISIS były 4 pola naftowe znajdujące się w tym kraju⁸.

W lipcu 2015 roku do działań przeciwko ISIS dołączyła również sąsiadująca z Syrią Turcja. Turcy do walki z Państwem Islamskim wykorzystali myśliwce F-16. Atak został przeprowadzony na miejsca szkoleniowe oraz centra dowodzenia. Brak zaangażowania Turcji był wcześniej krytykowany przez USA. Od wielu miesięcy Stany Zjednoczone prowadziły negocjacje z Turcją w sprawie działania przeciwko ISIS. Z punktu widzenia wojsk amerykańskich włączenie się Turcji do koalicji było konieczne, bowiem dawało możliwość korzystania z tureckich baz i lotnisk. Dołączenie Turcji do walki z ISIS było związane z wydarzeniami z 20 lipca 2015 roku. Wówczas doszło do ataku w mieście Suruc, gdzie życie straciły 32 osoby. Za sprawców uznano Państwo Islamskie. Ofiarami byli to uczestnicy konferencji poświęconej odbudowie miasta Kobane w Syrii. Trzy dni później doszło do kolejnego incydentu. Bojownicy Państwa Islamskiego ostrzelali posterunek w okolicy granicy turecko-syryjskiej, w mieście Kilis. W wyniku ostrzału dżihadystów życie stracił jeden turecki żołnierz⁹.

Aktywną walkę z ISIS prowadzili również Kurdowie, którzy są uważani za pierwszy naród, który wystąpił przeciw dżihadystom. Pomimo braku nowocze-

⁷ T. Bąk, *Europejczycy w działaniach państwa islamskiego*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” 2016, nr 2, s. 83.

⁸ W. Szewko, *Kalifat Państwo Islamskie – spełniony sen Al Kaidy*, <https://www.mpolska24.pl/post/6725/kalifat-panstwo-islamskie-speelniony-sen-al-kaidy>, odczyt z dn. 30.12.2017.

⁹ [b.a.], *Czas wojny. Tureckie F-16 bombardują Państwo Islamskie*, <http://www.newsweek.pl/swiat/panstwo-islamskie-turcja-wlacza-sie-do-wojny-przeciwko-isis,artykuly,367413,1.html>, odczyt z dn. 30.12.2017.

snego sprzętu i ograniczonego wsparcia USA, skutecznie bronili się przed dżihadystami, którzy przejęli od armii irackiej nowoczesny sprzęt. O trudnej sytuacji Kurdów oraz zawiłości wojny z ISIS świadczy fakt, że tureckie lotnictwo w lipcu 2015 roku bombardowało nie tylko bojowników Państwa Islamskiego, ale i partyzantów kurdyjskich w Iraku. W tym samym czasie doszło do masowych aresztowań na terenie Turcji, gdzie zatrzymano wielu kurdyjskich działaczy politycznych. Były to działania o tyle niezrozumiałe, że Kurdowie stanowili realną siłę w walce z ISIS¹⁰.

Aktywność Państwa Islamskiego wykraczała poza Bliski Wschód. Bojówki ISIS, walczyły również w Nigerii, zaś członkowie organizacji dokonywali zamachów w wielu państwach. Jednym z najkrwawszych zamachów miał miejsce 13 listopada 2015 roku w Paryżu, wówczas życie straciło 130 osób. Terrorysty w zorganizowany sposób przeprowadzili atak w kilku miejscach na obszarze Paryża. Wydarzenia z 13 listopada 2015 roku były jasnym sygnałem dla świata, że niebezpieczeństwo ze strony ISIS wykracza poza granice Syrii i Iraku¹¹.

Według szacunków w 2015 roku Państwo Islamskie dysponowało budżetem na poziomie 2,2 mld dolarów. Była to dobrze prosperująca organizacja, która czerpała dochody ze sprzedaży ropy naftowej, podatków oraz handlu ludźmi. Służby wywiadowcze USA szacowały, że z terytorium kontrolowanego przez Państwo Islamskie dziennie eksportuje się około 40 tys. baryłek ropy naftowej. Według nieoficjalnych informacji ropę sprzedawano nawet wrogom: al-Asadowi oraz Kurdom. Na ówczesnym terytorium ISIS funkcjonowało 130 fili banków, które były kontrolowane przez terrorystów. W samym Mosulu udało im się zrabować 425 mln dolarów z banku centralnego Iraku¹².

Jednostki Państwa Islamskiego przejęły od armii irackiej spore zasoby amerykańskiego sprzętu. Irackie wojska często nie stawiały oporu islamskim ekstremistom. Wielu żołnierzy armii irackiej obawiało się możliwości dostania się do niewoli Państwa Islamskiego. Przykładem słabego stanu armii irackiej był upadek Mosulu w czerwcu 2014 roku, gdzie żołnierze walczący z ISIS uciekali z pola walki. Według szacunków kilkuset islamskich bojówkarzy pokonało wojska irackie, które liczyły w Mosulu około 30 tys. żołnierzy. Niekorzystny z punktu widzenia armii irackiej był fakt, że spora część żołnierzy pochodziła z południa kraju i była szyitami. Z tego powodu lokalna ludność sunnicka traktowała ich jak wrogów, zaś

¹⁰ D. Majewska, *Kurdowie walczą z ISIS, a Turcja... właśnie zbombardowała Kurdów*, <http://natemat.pl/149615,turcja-poszla-na-wojne-z-terrorystami-naloty-na-panstwo-islamskie-to-dopiero-poczatek>, odczyt z dn. 30.12.2017.

¹¹ A. Mokrzanowska, *20 godzin, które wstrząsnęło światem. Jaki jest Paryż rok po zamachu?*, <https://www.wprost.pl/tylko-u-nas/10030259/20-godzin-ktore-wstrzasnelo-swiatem-Jaki-jest-Paryz-rok-po-zamachu.html>, odczyt z dn. 30.12.2017.

¹² P. Cizsak, *Państwo Islamskie ma w budżecie 2,2 mld dolarów. Wszystko dzięki naftiarzom, bankierom, chirurgom i paserom proroka*, <https://www.money.pl/gospodarka/raporty/arttykul/panstwo-islamskie-ma-w-budzecie-2-2-mln,98,0,1952354.html>, odczyt z dn. 30.12.2017.

sami wojskowi byli nieufni wobec niej. W celu zajęcia miasta dżihadyści wykorzystywali nowoczesne sposoby walki, m. in. walkę psychologiczną. Bojownicy ISIS poprzedzili działania zbrojne w Mosulu kampanią propagandową. Dla osiągnięcia zamierzonych rezultatów wykorzystali media społecznościowe oraz tzw. propagandę szeptaną, głównie na miejskich bazarach oraz w meczetach przy pomocy przychylnych im imamów.

Wobec „niewiernych” kierowano ostrzeżenia, że jeżeli nie opuszczą miasta zostaną zabici. W propagandzie wykorzystywano nagrania filmowe z egzekucji przeprowadzanych przez ISIS, na żołnierzach irackich i syryjskich. W mieście wykorzystywano również terror wobec zamieszkujących tam mniejszości, co stało się przyczyną ucieczki wielu tysięcy osób, jeszcze przed ofensywą Państwa Islamskiego¹³.

Organizacja terrorystyczna jaką jest Państwo Islamskie, wykorzystwała w nie-spotykany do tej pory sposób media społecznościowe. Robert Hannigan, który pełnił funkcję dyrektora wywiadu w Wielkiej Brytanii działania ISIS postrzegał jako coś zupełnie odmiennego od dotychczasowej działalności terrorystów. Bojownicy Państwa Islamskiego na szeroką skalę wykorzystywali media społecznościowe do rekrutacji członków oraz propagowania ideologii. Przyjęta strategia działania w sieci, była dobrze przemyślana. Nie byłoby to możliwe, bez właściwego zaplecza finansowego¹⁴.

Działania Państwa Islamskiego charakteryzowały się brutalnością. Bojownicy po zajęciu Mosulu zabijali wszystkich ludzi, którzy mieli związki ze strukturami rządowymi oraz tych, którzy zdaniem terrorystów byli innowiercami. Wobec chrześcijan stosowano określone metody postępowania. Po opanowaniu sytuacji i pierwszych chaotycznych dniach, gdzie ISIS umacniało swoją władzę w Mosulu, stawiano im ultimatum. Aby pozostać w mieście chrześcijanie musieli przejść na islam, jeżeli nie chcieli tego zrobić, byli zmuszeni do opuszczenia miasta. Ci chrześcijanie, którzy z różnych przyczyn nie mogli opuścić Mosulu, płacili dżizję, czyli podatek od „niewiernych”. Danina stanowiła od 20 do 80% ich majątku i była uiszczana raz w miesiącu. Wylizaniem jej wysokości zajmowały się muzułmańskie autorytety religijne¹⁵.

W 2015 roku rozwój ISIS został zahamowany. Wytężone wysiłki walczącej z Państwem Islamskim koalicji doprowadziły do skurczenia się terytorium tej organizacji oraz jej zasobów finansowych. Pod koniec 2014 roku ISIS kontrolowało 1/3 terytorium Syrii i Iraku oraz 9 mln ludzi. W 2015 roku ISIS utraciło niemal połowę dotychczasowego terytorium. Odbicie przez Kurdów oraz „umiarkowaną

¹³ T. Otłowski, *Rok po upadku Mosulu. Jak garstce bojowników ISIS udało się zająć drugie największe miasto Iraku?*, <https://wiadomosci.wp.pl/rok-po-upadku-mosulu-jak-garstce-bojownikow-isis-udalo-sie-zajac-drugie-najwieksze-miasto-iraku-6027754536305793a>, odczyt zdn. 30.12.2017.

¹⁴ P. Layton, *Bringing the transnational into 'new wars': the case of islamic state*, „International Review of Social Research” 2015, nr 5, s. 193–194.

¹⁵ T. Otłowski, dz. cyt.

opozycję” miasta Tall Abjad, spowodowało, że dżihadyści zaczęli się zmagać z coraz większymi problemami¹⁶. Kolejny rok przyniósł dalsze straty ISIS. Od początku 2016 roku ISIS utraciło ¼ swojego terytorium. Powierzchnia Państwa Islamskiego zmniejszyła się z 78 tys. km² do nieco ponad 60 tys. km². Analitycy na początku 2017 roku prognozowali, że w tym samym roku siły ISIS zostaną wyparte z północnego Iraku.

Przewidywania analityków okazały się trafne, bo w lipcu 2017 roku premier Iraku Hajdar Dżawad al-Abadi oświadczył, że siły rządowe Iraku zdobyły Mosul. Walki o to miasto toczyły się przez dziewięć miesięcy. Zdobycie Mosulu nie zakończyło jednak istnienia ISIS.

W listopadzie 2017 roku syryjska armia ogłosiła pokonanie ISIS, po zdobyciu ostatniej twierdzy dżihadyistów na terytorium Syrii, Albu Kamal. Do walk przyłączyli się również Irakijczycy z Siły Mobilizacji Ludowej, którzy na co dzień toczyli walki z terrorystami na terenie Iraku¹⁷. W podobny sposób zakończenie walki z ISIS ogłosił premier Iraku Hajdar Dżawad al-Abadi, 9 grudnia 2017 roku: „Siły zbrojne Iraku zabezpieczyły zachodnią pustynię i całą granicę iracko-syryjską. To koniec wojny z terrorystami, którzy zostali całkowicie pokonani i eksmitowani z Iraku”. Według danych ONZ w trakcie wojny z ISIS z zajętych przez terrorystów terenów zmuszonych było migrować 3 mln osób, zaś odbudowa zniszczeń potrwa wiele lat. Pomimo ogłoszenia pokonania ISIS, władze Iraku spodziewały się w najbliższym czasie partyzanckich ataków ze strony terrorystów.

Działania naruszające podstawowe prawa człowieka

Na terenie kontrolowanym przez Państwo Islamskie często dochodziło do naruszeń praw człowieka. Przykładem jest sytuacja, w której posądzoną o cudzołóstwo kobietę w brutalny sposób ukamienowano. Miało to miejsce w lipcu 2014 roku w mieście Ar-Rakka. Egzekucję na kobiecie poprzedzono odczytaniem wyroku oraz dostarczeniem na miejsce ciężarówki kamieni, które później zostały wykorzystane do jej zamordowania. Według relacji świadków, miejscowa ludność nie chciała brać udziału w egzekucji. Dżihadyści w tej sytuacji, sami zdecydowali się na dokonanie zbrodni. Dzień wcześniej, w mieście Tabka doszło do podobnego zdarzenia, w ten sam sposób zabito 26-letnią kobietę¹⁸.

¹⁶ A. Blicharz, *Straty terytorialne Państwa Islamskiego w 2015 roku*, <http://www.nowastrategia.org.pl/straty-terytorialne-panstwa-islamskiego-w-2015-roku-mapa/>, odczyt z dn. 30.12.2017.

¹⁷ K. Zajęcki, *Syryjska ogłosiła koniec Państwa Islamskiego. Padła ostatnia twierdza terrorystów*, <https://wiadomosci.wp.pl/syryjska-oglosila-koniec-panstwa-islamskiego-padla-ostatnia-twierdza-terrorystow-6185885660345985a>, odczyt z dn. 30.12.2017.

¹⁸ [b.a.], *Syria: islamiści ukamienowali kobietę za rzekome cudzołóstwo*, <https://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1198976,Syria-islamisci-ukamienowali-kobiete-za-rzekome-cudzołostwo>, odczyt z dn. 18.03.2018.

Na przejętych przez ISIS terytoriach pierwszym aktem administracyjnym był tzw. kontrakt dla miasta. Wywodzi się on wprost z Koranu. Były tam zawarte następujące zasady:

– nieposłuszeństwo powoduje karę, za kradzież obowiązuje obcięcie rąk zgodnie z prawem Szaria,

– zakaz sprzedaży wina, papierosów oraz narkotyków,

– zakaz posiadania broni, organizacji spotkań i zebrań,

– niszczenie wszystkich świątyń szyitów,

– kobiety zobowiązane są do noszenia odpowiedniego stroju – jilbābu¹⁹.

Wobec kobiet obowiązywał zakaz wychodzenia z domu, za wyjątkiem pilnej potrzeby. W stosunku do Rakki, nieformalnej stolicy ISIS wydano specjalne dekrety o charakterze konstytucji miejskiej. W stosunku do chrześcijan stosowano odrębny kontrakt. Postępowanie ISIS wobec nich jest zgodne z zasadą: „Życie, mienie, miejsca kultu i ich potomków na całym obszarze będą bezpieczne, ich kościoły nie zostaną zniszczone, ich własność nie będzie zmniejszona, nie będą zobowiązani do porzucenia wiary (tj. konwersji na Islam) i żaden z nich nie ucierpi”. Chrześcijanie jednak musieli przestrzegać określonych zasad:

– nie mogli budować miejsc kultu,

– w miejscach publicznych nie mogli pokazywać krzyża i Biblii,

– działalność religijna chrześcijan nie mogła odbywać się poza kościołami,

– działania chrześcijan nie mogły być skierowane przeciwko ISIS,

– chrześcijanie aby odbywać swoje praktyki religijne byli zmuszeni do wyeliminowania wszelakich form kultu poza wnętrzami kościoła,

– przyzwoitego ubioru oraz kupowania i sprzedaży zgodnie z regułami Państwa Islamskiego,

– nie mogli sprzedawać świń i alkoholu muzułmanom oraz pić alkoholu w miejscach publicznych.

Nad przestrzeganiem prawa Szaria czuwała policja religijna al-Hisba²⁰.

Sporo uwagi w związku z działalnością ISIS poświęcano Jazydom. Przedstawiciele tej grupy religijnej byli traktowani wyjątkowo źle przez dżihadystów. Dokonali oni na Jazydach kilkudziesięciu masakr. W 2014 roku po zajęciu miasta Sindżar bojownicy ISIS dokonali brutalnego mordu, w którym pozbawiono życia ponad 5 tys. jazydów, głównie mężczyzn. Kobiety porywano i gwałcono, a ocalałym stawiano wybór – islam lub śmierć²¹. Islamiści stawiali sobie za cel wykorzenienie jazydyzmu. Wyznawcy tej religii uciekali przed bojownikami Państwa Islamskiego w kierunku płaskowyżu położonego w górach Sindżar. Niestety zostali oni okrążeni przez oddziały ISIS. Ucieczka w góry odbywała się w upa-

¹⁹ W. Szewko, *Organizacja Kalifatu ISIS, kto jest kim*, <https://www.mpolska24.pl/post/6867/organizacja-kalifatu-isis-kto-jest-kim>, odczyt z dn. 30.12.2017.

²⁰ Tamże.

²¹ M. Lipa, *Jazydzi – Wyznawcy skruszonego anioła*, <https://www.tygodnikprzeglad.pl/jazydzi-wyznawcy-skruszonego-aniola/>, odczyt z dn. 03.04.2018.

le przekraczającym 30 stopni. Maszerujący kilka dni ludzie nie mieli żywności i wody. Wiele osób nie przetrwało trudów ucieczki i zmarło²².

Również rosyjska interwencja w Syrii budziła szereg kontrowersji z punktu widzenia praw człowieka. Rosjanie, oficjalnie walczący z ISIS na terytorium Syrii, doprowadzili do śmierci setek cywilów. W samym nalocie przeprowadzonym przez rosyjskie oraz syryjskie lotnictwo w miejscowości al-Kurija, w czerwcu 2016 roku zginęło kilkadziesiąt osób²³. We wrześniu 2016 roku Syryjskie Obserwatorium Praw Człowieka podało, że rosyjskie siły w Syrii dokonują masakr na cywilach. Najwięcej cywili ginęło w wyniku nalotów rosyjskich bombowców²⁴.

Poważnym problemem na terytorium Państwa Islamskiego były zamachy bombowe. Pomimo tego, że w listopadzie 2017 roku ISIS było na skraju upadku, to nadal prowadziło działalność groźną dla ludności cywilnej. Jednym z przykładów jest atak w mieście Deir al-Zor na wschodzie Syrii, gdzie zginęło 75 osób, a 140 zostało rannych. Wówczas celem terrorystów stały się obozy dla przesiedlonych z regionu walk osób²⁵.

Pomimo, że Państwo Islamskie w 2018 roku nie istnieje w takim kształcie jak kiedyś, to członkowie organizacji nadal zagrażają społeczeństwom na całym świecie. Wykorzystywane do osiągnięcia ich celów metody oraz fanatyzm członków, stanowią podstawę do obaw. Na terenach kontrolowanych przez ISIS poważnie naruszano prawa człowieka w wielu dziedzinach. Ograniczenie swobody wyznawania wiary, porwania, brutalne egzekucje, masowe przesiedlenia, to działania, które na zawsze będą kojarzone z tą zbrodniczą organizacją. Zniszczenie struktur administracyjnych ISIS, nie wyeliminowało jednak zagrożenia jakie stanowią powiązani z tą organizacją terroryści, którzy znajdują się na całym świecie. Walka z niebezpieczeństwem jakie stanowią spoczywa teraz na rządach współczesnych państw.

²² B. Hall, *ISIS Państwo Islamskie. Brutalne początki armii terrorystów*, Warszawa 2015, s. 130.

²³ [b.a.], *Wojna domowa w Syrii. Rosjanie zabijają kolejnych cywilów*, <https://www.polskie-radio.pl/5/3/Artykul/1636030,Wojna-domowa-w-Syrii-Rosjanie-zabijaja-kolejnych-cywilow>, odczyt z dn. 30.12.2017.

²⁴ [b.a.], *SOHR: Rosjanie dokonują masakr cywilów w Syrii*, <https://www.wprost.pl/swiat/10024509/SOHR-Rosjanie-dokonuja-masakr-cywilow-w-Syrii.html>, odczyt z dn. 30.12.2017.

²⁵ [b.a.], *Syria: Zamach bombowy IS, dziesiątki zabitych*, <http://www.rp.pl/Daesh/171109658-Syria-Zamach-bombowy-IS-dziesiatki-zabitych.html>, odczyt z dn. 18.03.2018.

Słowa klucze:

wojna,
Państwo Islamskie,
terroryzm,
Bliski Wschód,
prawa człowieka,
dżihad.

Keywords:

war,
Islamic State,
terrorism,
Middle East,
human rights,
jihad.

Islamic State as an organization threatening basic human rights

In recent years Islamic State has become the most known terrorist organization in the world. The influence of ISIS caused the scale of generated threats to become very large. The dynamic development of the organization contributed to the fact that Islamic State played a significant role in the Middle East region. However, it would not be possible to maintain the power gained in the conquered areas without using brutal methods. ISIS fighters have reached for the actions that grossly violate human rights. Precise determination of the scale of this phenomenon is difficult to estimate. It is known, however, that the activities of ISIS had an impact on the situation of millions of people from the Middle East and the whole world.